

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýľovou, Ph. D. ve věci

žalobkyně: PaedDr. W. J.
bytem X

proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 23. 1. 2024, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a napadené rozhodnutí

1. Žalobkyně podala žalobu proti shora označenému rozhodnutí žalované („napadené rozhodnutí“), jímž byly zamítnuty její námitky proti rozhodnutí žalované ze dne 28. 7. 2023, č. j. X („prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná snížila žalobkyni od 6. 9. 2023 starobní důchod podle § 56 odst. 1 písm. e) ve spojení s písm. c) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění („zákon o důchodovém pojištění“) a s přihlédnutím k č. l. 52 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady

(ES) 883/2004, o koordinaci systémů sociálního zabezpečení („nařízení č. 883/2004“ či „koordinační nařízení“). Od ledna 6. 9. 2023 tak starobní důchod žalobkyně činí 21 599 Kč měsíčně.

2. Dle prvostupňového rozhodnutí byl proveden nový výpočet starobního důchodu vzhledem k tomu, že polský nositel důchodového pojištění dohodnotil další dobu pojištění žalobkyně na území Polska. Žalovaná v prvostupňovém rozhodnutí vypočetla výši plného a dílčího důchodu a provedla srovnání výsledných hodnot. Vzhledem ke skutečnosti, že výsledná výše dílčího důchodu byla nižší než výše plného důchodu, byl žalobkyni přiznán plný důchod.
3. Žalovaná v napadeném rozhodnutí jednak vypočetla žalobkyni výši důchodu pouze z českých dob pojištění činících 13 713 dní, bez přihlédnutí k polské době pojištění, neboť žalobkyně splnila podmínku potřebné doby pojištění i pouze na základě českých dob pojištění. Žalovaná popsala způsob výpočtu a dospěla k závěru, že takto stanovená výše plného starobního důchodu činí 17 501 Kč měsíčně. Dále žalovaná také provedla druhý výpočet starobního důchodu dle čl. 52 odst. 2 písm. b) nařízení č. 883/2004, který stanoví, že příslušná instituce vypočte výši náležející dávky výpočtem teoretické výše a následně skutečné výše dávky. Pro stanovení výše důchodu bylo nutné nejdříve určit teoretickou výši starobního důchodu, při jejímž výpočtu se přihlíží i k dobám pojištění získaným v jiných členských státech. Z této teoretické výše starobního důchodu se poté určí skutečná výše starobního důchodu v poměru délky dob pojištění získaných před vznikem nároku na důchod podle českých právních předpisů k celkové délce dob pojištění získaných před vznikem nároku na důchod podle právních předpisů Polské republiky. Celková doba pojištění žalobkyně činila celkem 15 342 dní. Žalovaná popsala způsob výpočtu a dospěla k závěru, že takto stanovená výše dílčího starobního důchodu činí 17 286 Kč. Při srovnání výše plného a dílčího důchodu žalovaná shledala, že vyšší je plný starobní důchod. Proto žalobkyni byl přiznán plný starobní důchod. Částka byla následně valorizována dle příslušných vládních nařízení až na částku ve výši 21 599 Kč. Žalovaná tak dospěla k totožné výši starobního důchodu jako v prvostupňovém rozhodnutí.

II. Žaloba

4. Žalobkyně nesouhlasila s tím, že má výpočet důchodu zkrácený o 9 let. Ve srovnání s občanem České republiky stejného vzdělání a stejného roku narození má za stejnou práci a studium značně nižší důchod, což považuje za nespravedlivé a diskriminující. Svůj případ považuje žalobkyně za ojedinělý, musí se řešit za účelem odstranění diskriminace a uplatnění zásady rovnosti zacházení. Žalobkyně má právo na to aby mohla za poctivou práci důstojně žít i v důchodu.
5. Pokud by žalobkyně po ukončení vysoké školy pracovala dále v Polsku a ne v Česku, tak jí samozřejmě v Polsku celé 4 roky studia (na vysoké škole) započítají. Studium na střední škole se v Polsku nezapočítává, ale nemá ani vliv na výši důchodu.
6. Když se žalobkyně stěhovala v roce 1983, tak jí bylo žalovanou sdělilo, že pro získání starobního důchodu musí odpracovat 25 let. Nyní se jedná o 35 let. Českým občanům se stejným rokem narození 1959 žalovaná započítává studium na střední a vysoké škole, ale žalobkyni nikoliv. Žalobkyně navíc i přes vážnou nemoc odpracovala požadovaných 35 let a pracuje doposud, protože neví, o co ještě bude křivděna. Od března roku 2023 žalobkyně dvakrát podala žádost o přepočtení starobního důchodu po

odpracovaném roku v důchodu. Důchod však doposud nemá o odpracovaný rok navýšený.

7. Žalovaná neakceptuje, že žalobkyně doposud nepobírá polský starobní důchod, protože nadále pracuje pro Českou republiku, a proto jí polská strana nic nevyplácí. Důchod, který je žalobkyni vyplácen, je bez započítání polských dob pojištění za studium a práci v Polsku. Pokud by polská strana žalobkyni začala důchod vyplácet, bylo by to bez doby studia na střední škole, neboť toto studium se v polském důchodovém systému nezapočítává. V českém systému se však pro ročník žalobkyně toto studium započítává. Žalobkyně nemá za dobu od roku 1974 do roku 1984 vyplácenou žádnou částku starobního důchodu.
8. Žalobkyně doložila část vyjádření veřejného ochránce práv k zápočtu doby studia a jí adresovaný přípis v polštině ze dne 7. 11. 2023, dle kterého se má za účelem zohlednění doby studia obrátit na české správní orgány. Navrhla, aby soud napadené rozhodnutí zrušil.

III. Vyjádření žalované a replika žalobkyně

9. Žalovaná k žalobním námitkám konstatovala, že jádrem sporu je rozdílný pohled na hodnocení doby studia žalobkyně v Polsku. Dle žalované je nárok žalobkyně na starobní důchod nutno posuzovat optikou nařízení č. 883/2004, neboť žalobkyně je polskou státní občankou. Nařízení č. 883/2004 je přímo závazný a bezprostředně aplikovatelný právní předpis, jehož cílem je zachovat nároky vyplývající z právních předpisů členského státu bez ohledu na pohyb oprávněné osoby napříč členskými státy.
10. Žalovaná proto odkázala na ustanovení čl. 6, čl. 50 odst. 1 a čl. 51 odst. 1 nařízení č. 883/2004. Je zřejmé, že hodnotit lze pouze takovou dobu pojištění vykonávanou na území členského státu, kterou bude tento členský stát podle svých vlastních právních předpisů za dobu pojištění považovat. Pro tento účel a snadnější komunikaci mezi členskými státy jsou zavedeny formuláře, na kterých jednotlivé členské státy tyto doby uvedou a tím i potvrdí. Doby uvedené na tomto formuláři jsou pro členský stát závazné.
11. V předmětné věci žalované nezbylo než vycházet z informací, které jí sdělil polský nositel pojištění. Jestliže se žalobkyně domáhala započtení doby středoškolského i vysokoškolského studia, přičemž jí polský nositel pojištění uznal takovou dobu jen z části, pak žalované nezbylo, než zcela respektovat tento skutkový stav a v souladu s nařízením jej aplikovat pro určení výše starobního důchodu. Z uvedeného plyne, že žalovaná nemůže ovlivnit zhodnocení doby, kterou žalobkyně získala na území jiného členského státu podle právních předpisů tohoto daného členského státu. Nesouhlasí-li žalobkyně s rozsahem doby potvrzené polským nositelem pojištění, nezbyvá jí, než se obrátit přímo na něj. V případě, že polský nositel pojištění své stanovisko pozmění k jejímu prospěchu, pak po předložení nového formuláře E205/PL žalovaná ve věci znovu rozhodne.
12. Žalobkyně se nemůže domáhat přiznání starobního důchodu dle aplikace bývalé právní normy. Pro nárok a výši starobního důchodu jsou rozhodné právní normy účinné v době, kdy jsou tyto podmínky kumulativně naplněny. O legitimním

očekávání lze hovořit jen, pokud se legitimně očekávané nároky opírají o řádně publikovaný a jednoznačný právní předpis.

13. Žalobkyně v replice uvedla, že s vyjádřením žalované nesouhlasí. Než bude žalobkyni Polsko vyplácet starobní důchod, který jí nyní nemůže vyplácet, neboť je v pracovním poměru, měla by jí žalovaná započíst a vrátit zpět alespoň tu zkrácenou dobu za studium vysoké školy v Polsku, která se tam započítává a celou dobu, po kterou pracovala v Polsku. Ale i když jí bude někdy v budoucnu Polsko vyplácet část starobního důchodu, tak to bude bez započtení střední školy, kterou by žalobkyni měla započíst žalovaná, protože na rozdíl od Česka tuto dobu Polsko pro zápočet v důchodovém systému nemá.
14. Žalobkyně shrnula, že pracuje pro Českou republiku, ale nepobírá žádný důchod z Polska. Žalovaný žalobkyni vyplácí důchod zkrácený o 9 let studia a o období kdy pracovala v Polsku. Zkrácení o více než 9 let činí v českém systému velký rozdíl. Místo toho, aby žalovaná hledala cestu, jak žalobkyni zajistit spravedlivý, důstojný důchod, neustále hledá zdůvodnění toho, proč to není možné. Žalobkyně opětovně zdůraznila, že žádný polský důchod nepobírá.

IV. Skutečnosti zjištěné ze správního spisu

15. Součástí správního spisu je formulář E 205 PL doručенý dne 11. 1. 2023 a formulář P5000 doručенý dne 19. 5. 2023, z nichž plyne, že žalobkyni byly polskou stranou potvrzeny doby pojištění v období od 1. 9. 1979 do 12. 9. 1983 v délce 4 let a 12 dní a v době od 13. 9. 1983 do 20. 2. 1984 v délce 5 měsíců a 8 dní. Celková doba pojištění však byla uvedena jako 1 měsíc a 23 dní náhradní doby pojištění a 5 měsíců a 8 dní příspěvkové doby pojištění. Z emailové komunikace mezi žalovanou a žalobkyní ze dne 28. 6. 2023 plyne, že „s ohledem na složitou a dlouho trvající komunikaci s polskou stranou ČSSZ již nebude ZUS na tuto chybu upozorňovat a vyjde z toho, že v období od 1. 9. 1979 do 12. 9. 1983 polská strana potvrdila dobu pojištění v délce 4 roků a 12 dní.“
16. Součástí správního spisu je dále přípis ZUS Polsko ze dne 21. 7. 2023, doručенý dne 2. 8. 2023, ze kterého plyne, že žalobkyně v Polsku získala dobu pojištění od 1. 10. 1979 do 12. 9. 1983 - jedná se o dobu, kdy zálohy na sociální pojištění žalobkyni nebyly odváděny (vysokoškolské studium). A dále získala dobu pojištění od 13. 9. 1983 do 20. 2. 1984 - jedná se o dobu, kdy zálohy na sociální pojištění byly odváděny (práce). Dále je však uvedeno, že polský nositel pojištění uznal pro účely určení nároku na polský invalidní důchod z důvodu neschopnosti k výkonu práce 5 měsíců a 8 dní polské doby pojištění, kdy byly odváděny zálohy na sociální pojištění a 1 měsíc a 22 dní polské doby pojištění, kdy zálohy na pojištění nebyly odváděny, po jejím snížení na 1/3 doložitelné polské doby, kdy byly odváděny zálohy na sociální pojištění.
17. Součástí správního spisu je rovněž zpráva veřejného ochránce práv ve věci invalidního důchodu žalobkyně s evropským přeshraničním prvkem ze dne 24. 4. 2019. Ze zprávy především plyne, že bylo zjištěno pochybení spočívající v neřešení negativního konfliktu příslušnosti k započtení doby středoškolského a vysokoškolského studia žalobkyně v Polsku od 30. 1. 1977 do 12. 9. 1983 a v nepřiznání prozatímní dávky částečného invalidního důchodu s připočtením doby studia, jako kdyby byla získána podle českých právních předpisů.

V. Posouzení věci krajským soudem

18. Žaloba je přípustná. Podala ji oprávněná osoba (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, „s. ř. s.“) v zákonné lhůtě. O žalobě krajský soud rozhodl bez nařízení ústního jednání, neboť pro tento postup byly splněny zákonné podmínky (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).
19. Žaloba není důvodná.
20. Žalobkyně nesouhlasí s tím, jakým způsobem byly zohledněny doby jejího středoškolského a vysokoškolského studia a zaměstnání v Polsku při výpočtu výše jejího starobního důchodu. Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o věc s cizím prvkem, se soud bude předně zabývat tím, jaká právní úprava je na řešenou věc aplikovatelná. Následně budou shrnuta východiska právní úpravy a závěry relevantní judikatury.
21. V oblasti sociálního zabezpečení v minulosti docházelo k uzavírání dvoustranných smluv o sociálním zabezpečení. Na unijní úrovni je však nyní problematika řešena koordinačním nařízením a prováděcím nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. 9. 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení („prováděcí nařízení č. 987/2009“).
22. Dle čl. 8 odst. 1 nařízení č. 883/2004 toto nařízení nahradilo každou úmluvu o sociálním zabezpečení, která je použitelná mezi členskými státy. Pro posuzování doby studií a práce žalobkyně na území Polska je proto namístě aplikovat nařízení č. 883/2004 jako přímo použitelný právní předpis Evropské unie a rovněž prováděcí nařízení č. 987/2009.
23. K nadepsaným unijním předpisům Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 16. 12. 2020, č. j. 7 Ads 397/2019-26, uvedl, že „[p]rávní úprava obsažená v těchto nařízeních je založena na čtyřech základních principech – principu rovného zacházení, principu sčítání dob pojištění, principu zachování nabytých práv a principu aplikace jednoho právního řádu. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2015, č. j. 4 Ads 124/2014–44, je k tomu vhodné doplnit, že „[p]rincip aplikace jednoho právního řádu pak znamená, že osoby, na které se vztahuje toto nařízení, podléhají právním předpisům pouze jediného členského státu. Ve věci dávek důchodového pojištění má použití tohoto principu ten důsledek, že nestanoví-li nařízení jinak, lze doby pojištění hodnotit pouze v systému důchodového pojištění jednoho členského státu, nikoliv však v obou zároveň. Při stanovení výše důchodu se tento princip uplatňuje beze zbytku.“
24. Dle čl. 4 nařízení č. 883/2004 nestanoví-li toto nařízení jinak, požívají osoby, na které se toto nařízení vztahuje, stejné dávky a mají podle právních předpisů kteréhokoli členského státu stejné povinnosti jako jeho státní příslušníci.
25. Dle čl. 11 odst. 1 nařízení č. 883/2004 osoby, na které se vztahuje toto nařízení, podléhají právním předpisům pouze jediného členského státu. Tyto právní předpisy se určí v souladu s touto hlavou.
26. Dle čl. 1 písm. t) nařízení č. 883/2004 se přitom dobou pojištění rozumí doby přispívání, zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti, jak jsou definované nebo uznané jako doby pojištění právními předpisy, podle kterých byly získány nebo považovány za získané, a veškeré doby za takové považované, jsou-li podle uvedených právních předpisů rovnocenné dobám pojištění.

27. Předně je nutno konstatovat, že žalovaná není oprávněna posuzovat dobu pojištění žalobkyně, která jí měla vzniknout dle právních předpisů Polské republiky. V souladu s principem aplikace jednoho právního řádu a dle čl. 11 odst. 1 a 3 nařízení č. 883/2004 se na zaměstnání a studia žalobkyně uskutečněná v Polsku použijí právní předpisy tohoto členského státu. Institucí příslušnou k hodnocení doby pojištění žalobkyně v Polsku je nositel pojištění v Polsku. S ohledem na uvedený princip nelze posléze stejnou dobu hodnotit ještě jednou optikou českých právních předpisů (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2020, č. j. 7 Ads 397/2019-26 či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2022, č. j. 6 Ads 14/2021-38). Žalovaná není oprávněna doby pojištění získané v Polsku sama posuzovat, nadto podle českých vnitrostátních předpisů. Za nastalé situace naopak musela vycházet z dob pojištění sdělených polským nositelem pojištění.
28. V řešené věci panovaly pochybnosti ohledně dob pojištění získaných žalobkyní v Polsku. Žalovaná se proto opakovaně polského nositele pojištění dotazovala na doby pojištění žalobkyně, přičemž teprve z formuláře P500 doručeného žalované 19. 5. 2023 a formuláře E 205 PL plyne, že žalobkyni byly potvrzeny doby pojištění v období od 1. 9. 1979 do 12. 9. 1983 v délce 4 let a 12 dní a v době od 13. 9. 1983 do 20. 2. 1984 v délce 5 měsíců a 8 dní. V návaznosti na takto sdělené doby pojištění proto žalovaná provedla přepočtení českého starobního důchodu. V minulosti polský nositel pojištění sděloval, že žalobkyně získala v Polsku kratší dobu pojištění.

Hodnocení doby vysokoškolského studia a zaměstnání v Polsku

29. Při výpočtu výše starobního důchodu osoby, která jako žalobkyně získala doby pojištění ve více zemích Evropské unie, je třeba vyjít z úpravy obsažené v čl. 52 odst. 1 nařízení č. 883/2004, dle kterého příslušná instituce vypočte výši náležející dávky dvojím způsobem a to *a) podle právních předpisů, které uplatňuje, a to pouze pokud jsou splněny podmínky nároku na dávky výhradně podle vnitrostátního práva (nezávislá dávka); a b) výpočtem teoretické výše a následně skutečné výše dávky (poměrná dávka) takto: i) teoretická výše dávky se rovná dávce, kterou by dotyčná osoba měla nárok, pokud by všechny doby pojištění nebo bydlení získané podle právních předpisů ostatních členských států byly získány ke dni přiznání dávky podle právních předpisů, které uplatňuje. Pokud podle těchto právních předpisů výše dávky nezávisí na délce získaných dob, považuje se uvedená výše za teoretickou výši; ii) příslušná instituce pak stanoví skutečnou výši poměrné dávky tak, že použije na teoretickou výši poměr mezi délkou dob získaných před vznikem sociální události podle právních předpisů, které uplatňuje, a celkové délky dob získaných před vznikem sociální události podle právních předpisů všech dotčených členských států.*
30. Podle čl. 52 odst. 3 nařízení č. 883/2004 má dotčená osoba nárok na to, aby jí příslušná instituce každého členského státu vyplácela vyšší z částek vypočtených způsobem dle písm. a) či b). V případě, že je vyšší z obou vypočítaných částek částka zjištěná výpočtem dle písm. a), pak žadateli o starobní důchod náleží starobní důchod v takto zjištěné výši. Jedná se tedy o výši, která je určena bez ohledu na doby pojištění získané podle právních předpisů ostatních členských států. To je právní úpravou předpokládaný způsob stanovení důchodové dávky.
31. Žalobkyně má pravdu v tom, že ve výsledné výši důchodové dávky, která jí byla přiznána, fakticky není započtena doba jejího uznaného důchodového pojištění v Polsku. Takový postup je však v souladu s unijní právní úpravou, která vymezuje

dva způsoby výpočtu starobního důchodu a stanoví, že výsledná výše důchodu se určí dle vyšší z vypočtených částek. V prvostupňovém i napadeném rozhodnutí je popsán výpočet důchodové dávky žalobkyně se zohledněním doby polského důchodového pojištění v délce 1 629 dní i výpočet bez zohlednění této doby. Výše dávky zjištěná výpočtem pouze na základě českých dob důchodového pojištění žalobkyně dle čl. 52 odst. 1 písm. a) nařízení č. 883/2004 přitom byla vyšší, než výše zjištěná výpočtem s přihlédnutím k polským dobám pojištění dle čl. 52 odst. 1 písm. b) nařízení č. 883/2004. Proto bylo namístě vycházet z vyšší z vypočtených částek, tedy z výše dávky zjištěné pouze dle vnitrostátní českých předpisů. Ve výsledné výši důchodové dávky tak doba polského pojištění není reflektována, a to z důvodu, že byl použit výpočet dávky pro žalobkyni příznivější.

Hodnocení doby polského středoškolského studia

32. Je pravda, že polský nositel pojištění žalobkyni neuznal dobu pojištění v podobě doby studia na střední škole. Není však pravda, že by žalobkyni neuznal žádné doby pojištění, jak žalobkyně podává v žalobě. Žalobkyni bylo uznáno celkem 1 629 dní pojištění v Polsku. Z této potvrzené doby pojištění pak žalovaná vycházela v obou správních rozhodnutích.
33. Žalobkyně poukázala na vyjádření polského nositele pojištění ze dne 7. 11. 2023, který žalobkyni s požadavkem na zápočet doby středoškolského studia odkázal na českou stranu. Žalobkyně z tohoto vyjádření dovozuje, že dobu polského středoškolského studia jí má započítat žalovaná. Toto sdělení, které je součástí správního spisu, však její interpretaci nepřisvědčuje a nemá jakýkoli vliv na závěry vyplývající z unijní právní úpravy a relevantní judikatury Nejvyššího správního soudu.
34. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 10. 2019, č. j. 18 Ad 23/2019-15, zavázal žalovanou svým závazným právním názorem v tom, že určitá doba studia je náhradní dobou pojištění ve smyslu § 13 odst. 2 věty druhé zákona o důchodovém pojištění, bez ohledu na koordinační nařízení. Nejvyšší správní soud však rozsudek Krajského soudu zrušil svým rozsudkem ze dne 16. 12. 2020, č. j. 7 Ads 397/2019-26. Konstatoval, že žalobkyně nebyla žadatelkou o starobní důchod z bezesmluvního státu, ale z členského státu Evropské unie, kde je problematika poskytování důchodových dávek pro migrující pracovníky upravena přímo aplikovatelným pramenem sekundárního práva Evropské unie. Nejvyšší správní soud konstatoval, že „[na] hodnocení dob pojištění získaných žalobkyní (...) dopadají pouze litevské právní předpisy, neboť státem příslušným k hodnocení těchto dob je Litevská republika, kde žalobkyně v rozhodné době fakticky žila a studovala (získala předmětné doby). S ohledem na princip aplikace jednoho právního řádu nelze posléze tytéž doby hodnotit ještě jednou optikou českých právních předpisů, jak učinil krajský soud. Veškeré doby získané podle litevských právních předpisů může stěžovatelka zohlednit výhradně prostřednictvím uplatňování zásady scitání dob stanovené v čl. 6 koordinačního nařízení a v čl. 12 nařízení (ES) č. 987/2009.“ K obdobnému závěru dospěl Nejvyšší správní soud např. i v rozsudku ze dne 30. 3. 2022, č. j. 6 Ads 14/2021-38, bod 19, či v rozsudku ze dne 3 Ads 17/2021-31, bod 19.
35. Pokud jde o povinnost žalované vyjasnit nesrovnalosti vzniklé při shromažďování podkladů rozhodnutí, z judikatury Nejvyššího správního soudu plyne, že žalovaná má tuto povinnost, pokud z předložených listin vyplývá zásadní nesrovnalost. Pak je

třeba, aby se stěžovatelka (v souladu se svou povinností zjistit skutkový stav bez důvodných pochybností tak, aby bylo možné ve věci zákonně rozhodnout), zahraničního nositele pojištění na tuto nesrovnalost dotázala a vyžádala si jeho stanovisko a vysvětlení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2019, č. j. 4 Ads 381/2018-26). Ze správního spisu však plyne, že žalovaná tuto svou povinnost naplnila a o odstranění pochybností usilovala. Ostatně prvostupňové rozhodnutí bylo vydáno právě na základě tohoto postupu, polský nositel pojištění totiž uvedl další časové rozmezí (dobu vysokoškolského studia) jako dobu pojištění žalobkyně. V návaznosti na tuto skutečnost žalovaná nově rozhodla o starobním důchodu žalobkyně. Ze správního spisu plyne, že mezi žalovanou a polským nositelem pojištění bylo v minulosti dlouhodobě komunikováno a to již v rámci řízení o invalidním důchodu žalobkyně. Žalobkyně pak sama přiznává, že doba středoškolského studia není v polském systému důchodového pojištění hodnocena jako doba pojištění. V tomto směru tak nejsou žádné pochybnosti dány.

36. Je nutno opakovaně zdůraznit, že na hodnocení dob pojištění získaných žalobkyní v Polsku dopadají pouze polské právní předpisy, neboť státem příslušným k hodnocení těchto dob je Polská republika. Tyto doby nelze hodnotit optikou českých právních předpisů, jak se žalobkyně domáhá.
37. Ke zprávě veřejného ochránce práv, jehož část žalobkyně doložila, soud konstatuje, že ji nebylo nutno provádět jako důkaz, tato zpráva je obsažena i ve správním spise. K významu této zprávy soud uvádí, že zpráva byla zpracována ve věci invalidního důchodu žalobkyně, nikoliv ve věci jejího starobního důchodu. Dále je nutno doplnit, že se jedná o zprávu již z počátku roku 2019, relevantní judikatura Nejvyššího správního soudu, odkazovaná zdejší soudem shora, pochází z pozdějších let. Ve vícero případech navíc došlo ke zrušení rozsudků krajských soudů z čehož plyne, že náhled na otázku možnosti započítání doby pojištění získané v jiném členském státě nebyl v minulosti jednotný. Soud má zato, že byl vyjasněn právě až rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2020, č. j. 7 Ads 397/2019-26, a ze dne 30. 3. 2022, č. j. 6 Ads 14/2021-38. Z judikatury Nejvyššího správního soudu tak na rozdíl od závěru zprávy veřejného ochránce práv plyne, že nemůže být dán žádný negativní konflikt příslušnosti k započtení doby středoškolského a vysokoškolského studia žalobkyně v Polsku, neboť k hodnocení dob pojištění žalobkyně získaných studiem v Polsku je příslušná pouze Polská republika. Stejný závěr zároveň plyne i z pozdějšího sborníku Veřejného ochránce práv, Důchody s cizím prvkem (27), vydání z roku 2023, str. 85 a násl.

Princip rovnosti a zákaz diskriminace

38. Pokud jde o skutečnost, že žalobkyni vůbec nebyla uznána doba studia na střední škole jako doba pojištění, žalobkyně zcela obecně namítá porušení zásady rovnosti. Tvrdila, že má za stejnou práci nižší důchod v porovnání s českým státním příslušníkem stejného vzdělání a věku. Zásada rovnosti je pro účely nařízení č. 883/2004 specifikována ve čl. 4, podle něhož „[n]estanoví-li toto nařízení jinak, požítvají osoby, na které se toto nařízení vztahuje, stejné dávky a mají podle právních předpisů kteréhokoliv členského státu stejné povinnosti jako jeho státní příslušníci.“
39. Námitkou porušení principu rovnosti se zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 8. 10. 2013, č. j. 6 Ads 21/2013-70, v bodě 10, kdy konstatoval, že smyslem nařízení

není sjednocení právní úpravy jednotlivých členských států, nýbrž jejich koordinaci a zachování zásady rovnosti ve smyslu čl. 4 nařízení č. 883/2004, tedy že osoby na které se nařízení vztahuje mají požívat stejných dávek a mají mít podle právních předpisů členského státu stejné povinnosti jako jeho státní příslušníci. Rovnost zacházení tak neznamená, že by mělo řízení o dávce dopadnout ve všech členských státech stejně, nýbrž to, že žadatel bude ve všech členských státech posuzován stejně jako jejich vlastní státní příslušník. Nejvyšší správní soud uzavřel, že rovnost zacházení, které se v tamní věci domáhal stěžovatel „*by naopak vedla k hrubé a nepřijatelné diskriminaci, kdy by příslušníku jiného státu jen na základě pro něj příznivější tamní právní úpravy byl v jiném členském státě přiznán nárok, jenž by podle právních předpisů ani vlastnímu státnímu příslušníku přiznán být nemohl.*“

40. Nejvyšší správní soud se námitkou porušení principu rovnosti a zákazu diskriminace zabýval také v rozsudku ze dne 5. 6. 2014, č. j. 2 Ads 44/2014-16, v tamní věci nebylo na případ stěžovatelky aplikováno nařízení č. 883/2004, ale dvoustranné mezinárodní smlouvy o sociálním zabezpečení. V tamní věci však rovněž došlo k tomu, že nebyly potvrzeny doby studia jako doby pojištění stěžovatelky. Nejvyšší správní soud uvedl, že je nutno vycházet z toho, že nedovolené nerovné zacházení je možno konstatovat pouze v případě, kdy se poruší pravidlo „stejnému stejně, odlišnému odlišně“. Není možné konstatovat nedovolené zacházení v případech, kdy se různě zachází s osobami, které nejsou ve stejné situaci. Dle NSS „*[s]kutečnost, že je vůči osobám, žadatelům o dávku důchodového pojištění, přistupováno odlišně v důsledku jiné právní úpravy aplikovatelné na jejich poměry nezpůsobuje nerovné či diskriminační zacházení.*“ Proti nadepsanému rozsudku byla podána ústavní stížnost, která byla ústavním soudem odmítnuta jako zjevně neopodstatněná usnesením ze dne 1. 12. 2014, č. j. I. ÚS 2590/14.
41. Soud má za to, že ani v řešené věci nedošlo k porušení principu rovnosti. Žalobkyně studovala střední školu v Polsku, podléhala tak polským právním předpisům. Nerovnost nemůže způsobovat porovnání s občanem České republiky, který studoval v Česku a podléhal českým právním předpisům. Žalovaná postupovala v souladu se zákonem. Z judikatury Nejvyššího správního soudu plyne, že ani jinak postupovat nemohla.
42. Žalobkyně v žalobě také tvrdila, že po dalším odpracovaném roce požádala o přepočtení výše starobního důchodu a že o její žádosti nebylo k okamžiku podání žaloby rozhodnuto. Předmětem zdejšího soudního řízení je zákonnost napadeného rozhodnutí, nikoliv případná nečinnost žalované v jiné věci. Tímto bodem žaloby se proto soud nezabýval.

VI. Závěr a náhrada nákladů řízení

43. Námitky žalobce soud vyhodnotil jako nedůvodné. Neshledal ani jiné důvody, pro které by bylo na místě žalobě vyhovět; proto žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
44. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Nyní projednávaná věc se týkala důchodového pojištění, a proto ani žalovaná *ex lege* nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 22. ledna 2025

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D. v. r.
samosoudkyně